

שיחת ש"פ וארא תשנ"ב

ב - ג. . "וארא אל האבות" הוא הגורם¹ שיהי' הגילוי גם אצל הבנים . . אף שהאבות היו לפני מתן-תורה, הרי, נוסף לכך ש"קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה", ידוע שע"י אברהם היתה (ההכנה ויתירה מזה) ההתחלה² דמתן-תורה, כמודגש במצות מילה דאברהם שהיתה כמו המצוות שלאחרי מתן-תורה שעל ידם נמשכת קדושה בחפץ הגשמי שבו מקיימים המצוה, כמ"ש "שים נא ידך תחת ירכי", "לפי שהנשבע צריך שיטול בידו חפץ של מצוה", היינו, שהחידוש דמתן-תורה בהמשכת אלקות בעולם, חיבור עליונים ותחתונים (כדאיתא במדרש שבמתן-תורה "ביטל גזירה ראשונה ואמר העליונים ירדו לתחתונים והתחתונים יעלו לעליונים"), התחיל במצות מילה דאברהם³.

וכיון ש"וארא אל אברהם . . בא-ל שד-י" ה' בנוגע למצות מילה ("לאברהם בפרשת מילה נאמר אני אל-שד-י וגו'") שבה התחיל הענין דמתן-תורה, עכצ"ל, שנכלל בזה גם התחלת גילוי שם הוי' שבמתן-תורה.

ד. ואעפ"כ נאמר "וארא אל אברהם גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם" – כיון שענין זה ה' במצות מילה בלבד: מהביאורים בהשייכות דגילוי שם הוי' להחידוש דמ"ת בהחיבור דעליונים ותחתונים, המשכת אלקות בעולם (אף ששם הוי' הוא למעלה מהעולם) – כיון ששם הוי' הוא בלי גבול, ומצד תוקף הגילוי דאור הבלי גבול נמשך גם למטה.

וכיון שאצל אברהם היתה המשכת הקדושה למטה רק במצות מילה, אבר בגופו של אברהם אבינו, אבל בעולם לא היתה המשכת הקדושה, לא ניכר בתוקף הגילוי דאור הבלי גבול (שם הוי'), "שמי הוי' לא נודעתי להם".

אבל לאידך, כיון שגם המשכת הקדושה למטה במצות מילה (בהגוף הגשמי דאברהם בלבד) היא ע"י כח הבלי גבול⁴ – ה"ז התחלת גילוי שם הוי' (בלי גבול) שבמתן-תורה, אלא שכח הבלי גבול (שעל ידו נעשית ההמשכה למטה) אינו ניכר בגלוי ע"י ההמשכה גם בעולם.

ועפ"ז יומתק דיוק הלשון "ושמי הוי' לא נודעתי", "לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי, לא ניכרתי" – שהחסרון הוא רק בהכרה וההתגלות, אבל עיקר הענין דהמשכת גילוי שם הוי' התחיל כבר במצות מילה⁵.

¹ הערה # 7 :

וידוע שכל דבר הגורם הוא יותר חזק מהדבר שנגרם על ידו (ראה המשך וככה תרל"ז פט"ו).

² הערה # 15 :

להעיר מהענין ד"כל התחלות קשות" (מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה), כיון שצריך להיות ה"פתיחה" (פתיחת הצינור) דכללות הענין.

³ וממשיך :

ואף שהחיבור דעליונים ותחתונים (החידוש דמ"ת) שהתחיל במצות מילה ה' בנוגע לאבר בגופו של אברהם אבינו (שהי' מרכבה לאלקות), יש לומר, שמרומז גם הקשר והשייכות להפעולה בעולם (תחתונים ממש) בפרטי הענינים דהשבועה בנקיטת חפץ דמילה : (א) בקשר להשידוך דיצחק ורבקה – יחוד מ"ה וב"ן, שהו"ע כללות כל העבודה דקיום התומ"צ, שע"ז נעשה המשכת הקדושה בתחתונים, (ב) וע"י אליעזר עבד אברהם – שאף שבנוגע להשידוך דיצחק "אמר לו אברהם (לאליעזר) בני ברוך ואתה ארוך ואין ארוך מדבק בברוך", מ"מ, נעשה השידוך דיצחק ורבקה ע"י אליעזר דוקא, שבוה מודגש הענין דאתהפכא חסוכא לנהורא ומרירו למיתקא, שע"ז נפעל החיבור דעליונים ותחתונים בתכלית השלימות.

⁴ הערה # 25 :

ובסגנון אחר : גם כשהמשכת הקדושה למטה היא בפרט אחד (במצות מילה), ה"ז בכח הבלי גבול, כי, בעל גבול, הגבלתו היא בכל הפרטים, ומצדו לא יכולה להיות תנועה של העדר ההגבלה כלל, גם לא בפרט אחד.

⁵ ע"י כ"ז בדי"ה וארא אל אברהם, מלוקט ח"ה, אות סוף אות ט' :

עפ"ז יש לומר דזה שהאבות המשיכו הגילוי דשם שדי על שם שדי באלקותי לכל ברי', גילוי חדש שלא ה' קודם גם בעולם (כנ"ל), ה' הקדמה להגילוי דשם הוי' שנתגלה במתן תורה. ויתירה מזו, שהמשכה זו עצמה (המשכת הגילוי דא-ל שדי שהמשיכו האבות) היא המשכת

ה. ובעומק יותר – שנוסף על התחלת הפעולה דחיבור עליונים ותחתונים (החידוש דמתן-תורה) במצות מילה, יש אצל האבות (ומהם נמשך להבנים) ענין נעלה יותר:

החידוש דחיבור עליונים ותחתונים הוא בגדרי העולם, שנחלק לעליונים ותחתונים, ועד שיש גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים (עליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים), ובמתן-תורה בטלה הגזירה ונעשה החיבור דעליונים ותחתונים; אבל מצד דרגת האלקות שלמעלה מגדר עליון ותחתון, לא שייך גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים, שנמצא בעליונים ובתחתונים בשוה גם לפני מתן-תורה⁶. והחידוש דמתן-תורה הוא – שגם בגדרי העולם שיש בו גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים תומשך דרגת האלקות שלמעלה מגדר עליון ותחתון⁷.

ומזה מוכן גם בנוגע לגילוי שם הוי' לבני ישראל (אמור לבני ישראל אני הוי' גו' ולקחתי אתכם לי לעם גו' וידעתם כי אני הוי') – שחידוש זה קשור עם עבודתם של בני בעולם (ע"י קיום התומ"צ) לפעול החיבור דעליונים ותחתונים, אבל גם לפני⁸ ישנו העצם דישראל שלמעלה מהתורה ("מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם למחשבת התורה), שזוהי דרגת האבות (השורש ומקור והעצם דכל בני⁸), החל מאברהם אבינו ("אחד הי' אברהם"), ראש למאמינים, שפתח הצינור דכח האמונה והמסירת-נפש שמצד עצם הנשמה.

והחידוש דגילוי שם הוי' במתן-תורה הוא – שהעצם דישראל (דרגת האבות) יומשך ויתגלה גם בבחינת הגילויים, בכחות הנפש, וגם כפי שנתלבשו בגוף בעוה"ז הגשמי, כדי לפעול בעולם (ע"י קיום התומ"צ) המשכת דרגת האלקות שלמעלה מגדר דעליון ותחתון.

ו. ובפרטיות יותר⁹:

החידוש דמתן-תורה (בנוגע לבני ועל ידם גם בעולם) הוא לא רק בנוגע להמשכה למטה (שהעצם נמשך גם למטה), אלא גם (ובעיקר) בנוגע להמשכת העצם, כי, דוקא ע"י ההמשכה למטה מתגלה העצם¹⁰, שאינו מוגבל ומוגדר בשום דבר, ולכן נמשך בכל מקום.

הגילוי דשם הוי', כי בפנימיות גם הנסים המלוכשים בטבע שרש המשכתם הוא מאוא"ס שלמעלה משייכות לעולמות, הוי'. אלא שהמשכת שם הוי' אז היתה מלוכשת בהשם א-ל שדי, ובמתן תורה, כשנמשך הגילוי דשם הוי', נתגלה אז שזוהו גם הפנימיות של הגילוי דא-ל שדי שנמשך ע"י האבות (וע"ד שנתבאר לעיל דלאחרי שרואים נסים שלמעלה מהטבע מתגלה שזוהו גם הפנימיות דהנסים המלוכשים בטבע). וזהו וראו אל האבות בא-ל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי, שגם להאבות נמשך הגילוי דשם הוי', אלא שאז הי' זה בהעלם, לא נודעתי לא ניכרתי.

⁶ הערה # 28:

ולא שייך חילוק בזמן – לפני מ"ת ולאחרי מ"ת (כמו שלא שייך חילוק במקום, במעלה, עליון ותחתון).

ועי' השלמה בעמוד האחרון.

⁷ עי' הרן על ששה סדרי משנה (סה"ש תשמ"ח שם ע' 661 בשוה"ג להע' 102), וז"ל:

מכיון שגדרו של עולם הזה הגשמי הוא שנוגש בו שהוא מציאות בפני עצמו, לכן כל זמן שהתומ"צ הם בכח, אינם פועלים שינוי בעולם, גם לא שינוי בכח, ובכדי שהעולם ייעשה דירה לו ית' – הוא ע"י קיום התומ"צ בפועל.

⁸ שיחת ש"פ תבוא תנש"א אות ו':

"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר". . . אפילו לגבי תורה.

מובן, שעצם מציאותם של ישראל קשורה לתורה [כיון שבני קשורים בעצם עם הקב"ה, ולכן גם עם – חכמתו ורצונו ית' (תורה, שאורייתא וקוב"ה כולא חד)], ולכן מציאותם של ישראל עצמם (בהיותם חד עם קוב"ה) מביאה את היהודי לקיום התורה בפועל ובגלוי⁸, כפס"ד הרמב"ם שהרצון הפנימי של יהודי (אפילו במצב שיצרו תקפו) הוא תמיד לקיים את רצון ה' ("רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות").

⁹ להעיר משיחת ש"פ שמות תשנ"ב אות ה':

באולת מצרים נתחדש כללות ענין הגאולה, פתיחת הצינור על כל הגאולות (גם מהגלויות שלא"ז), כולל הגאולה העתידה.

יתירה מזו: אילו זכו, היתה יציאת מצרים גאולה שלימה שאין אחרי גלות, באופן ד"ה ימלוך לעולם ועד", כפי שבני"א אמרו בשירת הים, כי היו נכנסים אז מיד לארץ ישראל בגאולה השלימה. אלא מכיון ש"נתערבו" ענינים צדדיים, ה"ז לא התקיים בפועל.

¹⁰ התגלות העצם, ענינו הוא, התגלותו מצד ענינו של התחתון. ועי' לקו"ש ח"ה ויגש ע' 245:

וגם המשכת העצם (ע"ז שבא למטה) היתה אצל האבות – במצות מילה (המשכת הקדושה בגוף גשמי בעוה"ז הגשמי). אבל, כיון שלא נמשך גם בעולם (בתחתונים ממש), לא ניכר המשכת העצם, שמצד העדר ההגבלה שבו ה"ה נמשך בכל מקום. ורק לאחר מ"ת, שנעשית המשכת הקדושה בעולם, ניכר העצם¹¹.

ואעפ"כ, הכח להמשכת העצם הוא ע"י האבות ("וארא אל האבות"), כי, עבודת הבנים לאחר מ"ת עיקרה באופן של התלבשות והתעסקות בגדרי העולם (עליון ותחתון), משא"כ עבודת האבות עיקרה היא מצד עצם הנשמה, ובכח זה נעשית עבודת הבנים (שירשיים עניני האבות) באופן שמגלים ומחדירים את העצם בעבודתם למטה (שע"ז נמשך העצם)¹².

ז. ויש להוסיף ולבאר תוכן הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי" (המעמד ומצב שלפני מ"ת) גם לאחר מ"ת – שהרי התורה היא נצחית – דלכאורה: כיון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן-תורה, מה שיין עתה הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי"?

ויש לומר הביאור בזה:

אע"פ שבמ"ת ה' גילוי שם הוי', כמ"ש "וידעתם כי אני הוי'", מ"מ, כיון ש"לעתיד לבוא כתיב והי' הוי' לי לאלקים, שיהי' גלוי ממקום עליון יותר עד דשם הוי' יהי' חשוב רק כאלקים", ויתגלה שם הוי' נעלה יותר, "עיקר ענין גלוי שמו הגדול", נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מ"ת הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לגילוי שם הוי' דלעתיד לבוא, כשיהי' חידוש בכללות הענין דמ"ת, "תורה חדשה מאתי תצא", שאז תהי' שלמות הנישואין דכנס"י עם הקב"ה, כמארז"ל "העולם הזה אירוסין היו. . לימות המשיח יהיו נישואין".

וההסברה בזה:

כיון שעצמות אינה מוגדרת בשום הגדרות או הגבלות ח"ו, אין לומר שהיא צריכה להיות דוקא בהעלם, והיא יכולה להיות גם בגילוי, למרות שהגילויים אינם בדרגה נעלית יחסית לעצמות. . אילו היתה ההמשכה שנעשית עתה מוכרחה להישאר בהעלם, היתה זו הוכחה לכך שזו אינה המשכת העצמות, כי, כאמור לעיל, עצמות אינה מוגבלת כלל ח"ו.

ועי' שיחת ש"פ מקץ תשמ"ז, סה"ש ע' 201, הע' 57 (731) בארוכה. ובלקו"ש וישב חט"ו ע' 313 הע' 29, ז"ל:

הטעם שצ"ל ענין זה (שאצל צדיקים גדולים יאיר בעבודתם בעוה"ז הנח"ר לבורא) – כי דוקא ע"ז נתגלה שהרצון שבהמצוות הוא הרצון דעצמותו ית' נכי באם הגילוי ה' רק בעוה"ב (ובעוה"ז מוכרח הוא להיות בהעלם) הרי זה עצמו הוכחה דא"י הרצון דעצמותו ית' שאין מוגדר באיזה גדר ח"ו.

ועי' השלמה להע' 6 בסופו.

¹¹ עי' ד"ה ויאמר לו יהונתן אות ה', מאמרים מלוקט ח"ו ע' כ"ו:

ארוז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. שההולדה שע"י העלאת מ"ן (העלאה מלמטה למעלה) היא נעלית יותר מההולדה שע"י המשכת מ"ד (המשכה מלמעלה למטה). אלא שבתחלה צ"ל ההמשכה מלמעלה למטה ואח"כ היא העלאה מלמטה למעלה.

(שם אות ו'): והנה בהמעלה דהעלאה מלמטה למעלה לגבי המשכה מלמעלה למטה, שני ענינים. שהעלאה מלמטה למעלה מעוררת וממשכת ממקום נעלה יותר מההמשכה הבאה מלמעלה מצד עצמה. והמעלה דההעלאה עצמה, שהיא נעלית יותר גם מההמשכה שע"י העלאה. וכמבואר בהדרושים המעלה דאור חוזר (העלאה) שהוא חוזר לקדמות המאציל ממש. ולכן לע"ל יאמר ליצחק דוקא כי אתה אבינו, לפי שאז יתגלה המעלה שבהעלאה עצמה.

ויש לומר, דשני הענינים שייכים זל"ז. דזה שע"י העלאה, ההמשכה היא נעלית יותר, הוא מצד העילוי שבהעלאה עצמה. אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בההמשכה מלמעלה, המעלה דהעלאה היא שההמשכה שעל ידה היא המשכה נעלית יותר, ולע"ל תתגלה המעלה דהעלאה עצמה.

(שם הע' 31): ראה עד"ז סה"מ מלוקט ח"ד ע' קי"ט בענין תלמוד ומעשה, שגם עכשיו מעלה במעשה לגבי תלמוד. שהרי זה שתלמוד גדול הוא לפי שמביא לידי מעשה (קידושין מ, ב). אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בגילויים – גם מעלת המעשה הוא טעם על תלמוד גדול. ולע"ל יתעלה מעלת המעשה עצמה, ולכן אז יהי' מעשה גדול.

¹² וממשיך:

ויש לומר, שבמתן-תורה שהו"ע הנישואין דכנס"י עם הקב"ה ("יום חתונתו זה מתן תורה") באים ומשתתפים גם האבות אברהם יצחק ויעקב (כשם שבשמחת נישואין דכל חתן וכלה בישראל באים ומשתתפים הוריהם וזקניהם וזקני זקניהם, ג' דורות, גם אלו שנמצאים כבר בעולם האמת) – שבזה מודגש: (א) שעבודת הבנים (לאחרי החתונה דמ"ת) היא בכח האבות (שבאים להתחונה), (ב) שכח האבות (העצם) מתגלה ע"י ההמשכה למטה בעבודת הבנים.

כשם שנתבאר לעיל בנוגע למעלת עבודת בני"א לאחרי מ"ת לגבי עבודת האבות לפני מ"ת, שדוקא ע"י ההמשכה למטה (לאחרי מ"ת) בא העצם, וכל זמן שלא נמשך למטה (מלבד במצות מילה) ה"ז הוכחה שאין זה העצם, כן הוא גם בנוגע להמעלה דלעתיד לבוא לגבי זמן הזה, כי: העדר ההגבלה דהעצם היא לא רק בהמשכה למטה, אלא גם בהתגלות למטה, שהרי העצם אינו מוכרח להיות בהעלם, אלא בודאי יכול לבוא גם בגילוי. וכיון שבמעשינו ועבודתינו בקיום התומ"צ נעשית רק ההמשכה למטה, אבל הגילוי למטה בעוה"ז הגשמי יהי' רק לעתיד לבוא (כמ"ש "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'"), הרי, כל זמן שלא נעשה הגילוי למטה, ה"ז הוכחה שאין זה העצם.

וכשם שעבודת בני"א לאחרי מ"ת היא בכח עבודת האבות לפני מ"ת, כיון שלאחרי מ"ת מודגשת בעיקר ההמשכה בבחינת הגילויים, משא"כ לפני מ"ת מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם (כנ"ל ס"ה), כמו כן השלימות דלעתיד לבוא¹³ היא בכח העבודה בזמן הזה¹⁴, כיון שלעתיד לבוא מודגש בעיקר הגילוי בעולם, ואילו בזמן הזה ובפרט בזמן הגלות מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם, כידוע שעיקר העבודה באופן של מסירת-נפש (שמצד העצם) היא בזמן הגלות.

י. ובהדגשה יתירה בדורנו זה – שהעשירי בשבט ("העשירי יהי' קודש", בכל חודש, ועאכו"כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ענינו של יום ההילולא – כמ"ש רבינו הזקן בתניא ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ", ועוד ועיקר, שכולל הנתינת-כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחרי הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו", עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה) נחלק לג' תקופות שהם ע"ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא (כנ"ל ס"ח):

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ם-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) – ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני', שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-שי"ת), שבהם הי' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושלימות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן-תורה) – ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחרי הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלימות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא – ימות המשיח.

ובפרטיות יותר י"ל שג' תקופות הנ"ל מרומזים בג' התקופות דשלושים שנות נשיאותו (בכיים חיותו בעלמא דין): תקופה ראשונה, מהתחלת נשיאותו עד להמאסר והגאולה והיציאה ממדינה ההיא, במעמד ומצב של תוקף גזירות המלכות (בדוגמת העבודה במצרים, "כור הברזל", לפני מ"ת), שעיקר עבודתו היתה במסירת נפש ממש (ע"ד עבודת האבות). תקופה שני', בבואו במדינת פולין, שעיקר עבודתו היתה בלימוד והפצת תורת חסידות חב"ד באופן של הבנה והשגה אף שעד אז הי' ברובו ע"ד חסידות פולין (ע"ד החידוש ד"וידעתם כי אני הוי"ו במ"ת). ותקופה שלישית, בבואו לחצי כדור התחתון, שעיקר עבודתו היתה בהפצת המעיינות חוצה ממש, לקרב ולזרז ולהביא את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד, כהכרזתו הידועה: "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹⁵.

¹³ הערה # 46:

וגם ההתגלות ד"תורה חדשה מאתי תצא" נכללת (בכח) במתן-תורה, כידוע שמ"ת הו"ע חד-פעמי וכולל גם התורה חדשה דלעתיד לבוא (המשך תרס"ו ע' כג. תקמו).

¹⁴ הערה # 47:

ראה תניא רפ"ז: "תכלית השלימות . . . של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות", והרי הדבר הגורם הוא חזק יותר מהדבר שנעשה על ידו (כנ"ל הערה 7).

¹⁵ עי' שיחת ש"פ ראה תשמ"ט אות ו':

השלמה להע' 6 :

ע"י תרס"ו ע' תל"ב :

כל מה שיכול להיות נפסק אינו מציאות אמיתי מאחר שאפשר להיות נפסק כו', ועם היות דבעת שהוא נמצא ה"ה אמת מ"מ אינו מציאות אמיתי ממש כו', וכמ"ש במ"א העולם אינו שקר גמור וכל מה שנברא הוא מציאות, דאם נאמר שאין כאן מציאות כלל רק שנדמה לנו למציאות א"כ מה שנברא בשימ"ב והלא כתיב בראשית ברא הרי נברא דבר (. והגם דלגבי העצמות אין שום מציאות כלל כי לגבי' אין העצמות מסתיר כלל ומאיר לאחר העצמות כמו קודם העצמות כו', ומאחר שמאיר גילוי האוא"ס א"א להיות מציאות דבר כו' זה לגבי' דוקא, אבל לגבי' ההארה השייכת לעולמות הרי העצמות מסתיר שאינו מאיר גילוי אור העצמי ממילא לגבה הוא בבחי' מציאות .).

ובהדרן על הרמב"ם תשל"ה אות י"א, וז"ל :

ו"אם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי כו' . . באם יחשוב האדם שהשי"ת הוא רק "אינו מצוי", יבוא לידי מסקנא שמציאות העולם הוא דמיון. ומכיון שהנחה זו שוללת את חשיבותם של הלכות התורה שענינם הוא לפעול בהדברים שבעולם – לכן, ה"יסוד" לכל הלכות התורה הוא "לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא". (אות י"ב שם) : . . באם מציאות העולם היא רק דמיון – הרי אין חשיבות בהמצות.

. . מכיון שכל המציאות דעולם היא רק מצד זה שהוא ית' השפיל את עצמו בבחי' "מצוי ראשון", אבל מצד עצמותו ית' (בבחינת "אינו מצוי") – שהוא בתקפו גם עתה אלא שהיא בעולם – "אין דבר אחר יכול להמצאות". [ובאם תתגלה בחינה זו ד"אינו מצוי" אז תתבטל לגמרי מציאות העולם] – לכן מציאותו של העולם (גם עכשיו בעת קיומו) אינו מציאות אמיתית. ונמצא, שהגם שמציאותו של העולם היא מהבחי' ד"מצוי ראשון" ש"הוא (דוקא) ממציא כל נמצא", מ"מ: יש בו גם תכונה הבאה מהבחינה ד"אינו מצוי", והוא מה שמציאותו אינה אמיתית.

(ובהע' 50 שם) : בהמשך תרס"ו שם, דזה שהעולם הוא מציאות (ולא דמיון) ורק שמציאותו אינה מציאות אמיתית – הוא רק לגבי' האין המהווה את היש, אבל לגבי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהעולמות – מכיון שלגבי' אין העצמות מסתיר כלל – "אין שום מציאות כלל".

אבל אין מזה סתירה למ"ש בפנים (שהעולם הוא מציאות, ורק שאינו אמיתי) – כי בתרס"ו שם מדבר לגבי' עצמות אוא"ס כמו שהוא מצד עצמו. דמכיון שמצד הבחינה ד"אינו מצוי" (טרם שצמצם את עצמו בבחי' "מצוי") "אין דבר אחר יכול להמצאות", הרי שלגבי' אוא"ס – "אין שום מציאות כלל" (גם לא מציאות ד"כזב"); משא"כ המדובר בפנים הוא – אחרי שצמצם את עצמו להיות בבחי' "מצוי", דאז (אף שלגבי' ית' אין העצמות מסתיר כלל) – העולם הוא מציאות. ורק שמ"מ מכיון שע"י גילוי הבחי' ד"אינו מצוי" (שהיא בתקפה גם עתה) תתבטל מציאות העולם, לכן אינו מציאות אמיתית.

וע"י ד"ה פדה בשלום תשל"ח אות ג' מאמרים מלוקט ח"ב ע' ה', וז"ל :

כמ"ש הה"מ על ה"פ נעשה אדם בצלמנו גו', שהוא כמשל אדם שיש לו בן, שמצד גודל אהבתו אליו, נחקה צורת הבן במחשבתו. ומכיון שאצלו ית' העבר והעתיד אחד, לכן נחקה צורתם של ישראל (כמו שנש"י הן בבחי' נברא, ויתיה מזה כמו שהן יורדות למטה) במחשבתו ית' גם קודם שנבראו. דזהו גם ענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דזה מה שהי' ידוע לפניו ית' שיתענג כביכול בעבודת הצדיקים, הנה תענוג זה עלה לפניו ית' גם לפני הבריאה. (שם אות ד') : אלא שאעפ"כ, הענינים שנעשים למעלה (ע"י העבודה דישאל) לפני העבודה, אינם באותו העילוי כמו שהם לאחר העבודה. (שם אות ה' בסופו) : . . ע"י שישראל קבלו את התורה בפועל בעוה"ז הגשמי, נעשה עילוי נעלה יותר גם בהענין דקבלת התורה כמו שהיא במחשבתו ית' לפני הבריאה.

וע"י ד"ה בסוכות ישבו, מאמרים מלוקט ח"ה ע' ל"א (קטע האחרון) :

יש להוסיף ביאור בזה שעיצומו של יום הכיפורים מכפר (דוקא) לשבים, כי בכדי שתהי' המשכתה הענין דעיצומו של יום, גילוי ההתקשרות העצמית דעצם הנשמה עם העצמות, צריכה להיות איזו עשי' דהאדם, וכיון שהסיבה המביאה לעשות תשובה היא ההתקשרות העצמית, לכן, ע"י התשובה היא המשכת הענין דעיצומו של יום.

ומוכן שהמבואר בד"ה פדה בשלום ובד"ה בסוכות ישבו, הוא ע"פ השיטה שמבוארת בהדרן שגם ב"מצוי" יש הבחי' ד"אינו מצוי", שלכן בהכוונה דבמי נמלך (שהוא בחי' ד"מצוי") כלול גם (כמ"ש בד"ה פדה בשלום) "צורתם של נש"י כמו שנש"י הן בבחי' נברא", כי מצד הבחי' ד"אינו מצוי" שבהכוונה – התהוות הנברא בפועל אינו מציאות וחדודש נוסף על הכוונה.

העבודה שמצד עצם הנפש (באופן כזה שאצלו לא שייך רצון אחר חוץ מרצון ה') באה דוקא ע"י עבודה בכח עצמו, כי ענין זה לא נתנו לו מלמעלה כביכול – בהיותו למעלה מגדר נתינה; לזה מגיע הוא ע"י עבודתו בכוח עצמו, בהיותו בגוף בעוה"ז הגשמי, עם ההעלמות וההסתרים על נשמתו ועל אלקות . . וע"י מתגלה איך ישראל וקו"ב"ה כולא חד, שלמעלה מכל גדר נתינה ובחירה.

שעפ"ז, כל הצורך בהתהוות הנכרא בפועל הוא רק כדי למלאות רצון הקב"ה שרוצה בהתהוות בפועל (ע"ד המבואר בד"ה בסוכת תשבו בצורך על עשיית תשובה אף שבלאו הכי עיצומו של יום מכפר).

וזהו גם טעם הצורך במ"ת. כי אף שאצל האבות כבר האיר הבחי' דאלקות אשר לגביו אין חילוק כלל בין עליון לתחתון, צריך מציאות החיבור דעליונים ותחתונים **בפועל**.

ובאותו ו' של השיחה מוסיף לבאר הדברים בפרטיות יותר. כי התגלות העצם¹⁶ הוא דוקא בפעולתו על התחתון – שהתחתון כמו שהוא מציאות נפרד לעצמו יגיע להכרה בעצם. כי ענין **התגלות** העצם הוא הרי התגלותו **בתחתון**, ממילא, אם העצם פועל על התחתון רק כמו שהוא כלול בכוונה ולא כמו שהוא מציאות נפרד לעצמו, לא התגלה בזה **העצם**, כי הרי לא פעל על התחתון מצד ענינו של התחתון עצמו.

ועד"ז הוא גם במ"ת והאבות כו'.

---

¹⁶ ע"פ רצונו של הקב"ה שיהי' התגלות העצם. כי הרי ע"ד הנ"ל בענין ההתהוות בפועל דנש"י, מצד הבחי' ד"אינו מצוי" אין שום חידוש ומעלה בהתגלות העצם על העצם עצמו.